

Az ismertetett, akácából készített fürdőépület jelenleg (de várhatóan nem sokáig) Magyarországon a legnagyobb fesztávolságú faszerkezetes épület. Kivitelzése feltehetően elősegíti a rendkívül gazdaságos, ragasztott faszerkezetes építési mód hazai elterjedését.

Más oldalról ez a létesítmény a gyakorlatban igazolja az akácfa rendkívül kedvező műszaki tulajdonságait, s a fizikai-mechanikai tulajdonságoknak az építés terén történő hasznosíthatóságát. A Faipari Kutató Intézet által korábban kidolgozott akácfa termékeket, gyártási eljárásokat és gazdaságos felhasználási lehetőségeket figyelembevéve, meggyőződésünk, hogy ideje felülvizsgálni az akác telepítésével, művelésével és ipari felhasználásával kapcsolatos eddigi gyakorlatunkat. Az Erdészeti Tudományos Intézet kutatási eredményei messzemenően alátámasztják e megállapításunkat.

Összehasonlításként utalunk arra a tényre, hogy a múlt században a bükkfa (ami jelenleg a világ egyik legkeresettebb faipari alapanyaga) még csak tűzifaként volt hasznosítható. Az akác fájának műszaki tulajdonságai, a hazai termőhelyi adottságok lehetővé teszik, hogy hazánkban ez a fafaj hasonló erdészeti és faipari jelentőségekre tegyen szert.

634.0.971

ÜZENET INTERLAKENBŐL

A fagazdaság (az erdőgazdaság, a feldolgozó ipar, a fakereskedelem) be tudja tölteni a társadalom szolgálatának szerepét és ki tudja elégíteni a növekvő szükségleteket, de igényli a közösség megértését, bevonását az általa megvalósítandó politika kialakításába, továbbá e politika végrehajtásához szükséges igazgatási szervezetet és anyagi támogatást.

Ez a fő következtetése annak az üzenetnek, amelyet azon a szimpóziumon fogadtak el, amelyet Interlakenben — Svájcban — tartottak 1975 szeptemberében „Erdő és fa: szerepük a környezetben” témában. Az üzenetet tartalmazza az Európai Gazdasági Bizottság Fabizottsága és a FAO Erdészeti Bizottsága Genfben, 1975. október 22-én tartott együttes ülésének jelentése, hangsúlyozottan kérve a delegátusokat, hogy országukban megfelelő formában hozzák azt nyilvánosságra.

Az üzenet szövege a következő:

„Az erdők Európában kerekén 175 millió hektárt tesznek ki, területének egy-harmadát, s így a földhasznosítás egyik fő elemét alkotják. Ezer évvel ezelőtt a kontinens felületének legnagyobb részét borították az erdők, az elmúlt századok során azonban folyamatosan csökkent az erdők területe aszerint, ahogyan a termőföld a mezőgazdasági termelés számára vált szükségessé és amint az ember szükségletei a tűzifa és épületfa iránt növekedtek. Az erdőterületek csökkenésének tendenciája nagyjából egy évszázaddal ezelőtt állt meg és azóta az erdők által elfoglalt terület számos tényező következtében lassan növekszik. Ilyen tényezők a fafelhasználás és a földhasznosítás szerkezetének változása, továbbá a növekvő társadalmi nyomás az erdőpusztulás káros következményeinek elhárítására.

Nagyon kevés erdő maradt fenn eredeti, természetes állapotában, lehet hogy ilyen ma már nem is található. Az európai erdők az emberi munka befolyását,

a használat és gazdálkodás hosszú történetét tükrözik. Európa egyre zsúfoltabbá váló kontinens. Az emberek a városokban koncentrálnak és iparosodott környezetben élnek. Életszínvonaluk tovább növekszik és egyre nagyobb hangsúlyt kap az élet minőségének javítása. Ez a trend várhatóan folytatódik, noha egyes tényezők — mint a lakosság növekedési ütemének lelassulása — csökkenthetik a változás ütemét.

Európa erdei tradicionálisan több célf. szolgáltatók. Elsősorban: a kontinens fa- és termék-szükségletét elégítik ki, a világ más térségeiből importált fatermékek még ma is csak mérsékelt szerepet játszanak az összes fafogyasztásban, bár részarányuk állandóan nő. Az erdők jövedelmet és foglalkoztatást nyújtanak az erdőgazdaságban, feldolgozó iparban, fatereskedelemben foglalkoztatott nagyszámú dolgozónak. Másodsorban: az erdők védik a földet a talajeróziótól, árvizektől, szelektől, lavináktól és egyéb káros hatásoktól. Pozitív módon járulnak hozzá a környezet minőségéhez például a makro- és mikroklímára, valamint a vízháztartásra való hatásuk révén és a természetvédelemben betöltött szerepük következtében. Harmadsorban: az erdők környezetet nyújtanak a növekvő fontosságú üdülés céljaira.

A jóléti hatások iránti igények gyorsan növekszenek, noha nehéz ezeket a mindennapi életben szokásos mértékkel mérni. Amíg az erdők fő feladata a fakitermelés volt, az erdők egyéb hasznai ingyen, vagy kis költség ellenében állt a társadalom rendelkezésére. A fakitermelés jövedelmet biztosított és nagymértékben fedezte az erdők egyéb szolgáltatásait.

Ez a helyzet napjainkban megváltozik. Hiteles előrejelzések szerint az igények mind a három területen — a fakitermelés, környezetvédelem és üdülés területén — tovább fognak növekedni, de ezen belül az erdők környezetvédelmi és üdülési szerepének viszonylagos fontossága fokozódik. Számos országban felülvizsgálják az erdőtörvényeket annak érdekében, hogy számolhassanak ezzel a tendenciával.

Az erdők mint természeti erőforrások azonban nemcsak a társadalom igényeinek növekvő nyomása alá kerülnek: emellett szükség jelentkezik általában a földhasznosítás eddigieknél jobb és átfogóbb tervezésére, valamint irányítására. Mivel Európa földterületeinek igen jelentős részét borítják erdők és ezeknek sok hasznos funkciójuk van, az erdőket be kell vonni a földhasznosítás tervezésének és irányításának általános keretébe.

A társadalom a jövőben az erdőkből mint természeti erőforrásokból a lehető legnagyobb hasznot fogja nyerni, ha néhány elvet be fognak tartani és egy sor intézkedést meg fognak tenni.

● *A rendelkezésre álló természeti erőforrások elsődleges és sokoldalú hasznosítása.*

Józan tervezés és gazdálkodás minimumra szoríthatja az erdők különböző hasznosításai közötti konfliktusokat, sőt megmutathatja, hogy azok kielégítik egymást. A társadalom folyamatosan fogja továbbra is használni nagy mennyiségben a faipar termékeit az építésben, bútorigarban, csomagolásban, továbbá a papíripar termékeit különböző célokra, hogy csak néhányat idézzünk az eddig ismert, vagy ezután felfedezendő felhasználási területek, módok közül. Következésképp előre lehet látni, hogy a társadalom jövőbeli véleménye szerint is az európai erdők legnagyobb részének az elsődleges — bár semmi esetre sem egyetlen — hasznosítása a fakitermelés marad. Meghatározott erdőterületeket azonban, különösen azokat, amelyek nagy városok és turistaközpontok közelében vannak, fokozódó mértékben fogják igényelni más hasznosítási célokra:

ez azonban nem zárja ki szükségszerűen a fakitermelést. Bármilyen is legyen azonban az igényelt hasznosítási cél egy adott erdőterületen, mindenütt megfelelően kell gazdálkodni annak érdekében, hogy fenn lehessen tartani ezeket az erdőket, környezetvédelmileg egységes, olyan állapotban, amely lehetővé teszi, hogy ezek az erdők hatékonyan teljesítsék a számukra meghatározott feladatokat.

● *Beruházás és finanszírozás*

Európa erdeinek egy része közeledik kapacitása határaihoz a társadalom anyaggal, egyéb javakkal való és szolgáltatásokkal történő ellátásában, a beruházás és a belterjes gazdálkodás jelenlegi színvonala mellett. Még ha meg is változtatnák az arányokat, amelyek szerint az erdő, mint természeti erőforrás várhatóan biztosítja e javakat és szolgáltatásokat, az erdők összegezett teljesítő-képességét valószínűen nem lehet növelni a beruházás és gazdálkodás színvonalának emelése nélkül. Ki kell azonban ismerni, hogy a javak vagy szolgáltatások egyik formájának fokozására szolgáló beruházások növelhetik vagy csökkenthetik más javak és szolgáltatások termelését.

Ahol a fakitermelés az erdők egyetlen vagy elsődleges hasznosítása, ott a fával való folyamatos és megújítható ellátást a bevételekből fedezett, összfinanszírozó tevékenységnek kell tekinteni. Az erdők nyújtotta egyéb javakat és szolgáltatásokat pedig a jövőben finanszírozni vagy támogatni kell, mivel a társadalom, a haszonélvező ritkán fizet értük közvetlenül és majdnem sohasem téríti meg azok tényleges értékét.

Ahol az erdők tulajdonosát kompenzálni kell az általa nyújtott — nem fatermék jellegű — javakért és szolgáltatásokért, ott vagy az igénybevevőnek kell közvetlenül megfizetnie a kapott javakat, vagy a közönségnek kell viselnie a költségeket. A finanszírozás és támogatás szükségessége világosabbá fog válni, amint az erdők szolgáltatásai iránti igények növekednek, a rendelkezésre állításukhoz szükséges szervezet bonyolultabbá válik és az ezek iránti igények kielégítése csökkenti a fakitermelést vagy azt költségesebbé teszi.

● *Az igazgatás és irányítás szervezete*

A legtöbb országban az erdők a földterületnek olyan jelentős részét foglalják el és a szükséges javaknak, valamint szolgáltatásoknak olyan választékát nyújtják, hogy magas szintű — minisztériumi — politikai irányítás és erős, az általuk képviselt természeti erőforrások — az erdők — teljes körét felölelő igazgatás működtetése szükséges országos szinten. Szoros koordináció kialakítása szükséges más, érdekelt szervekkel és minisztériumokkal, továbbá a közélet megfelelő szektoraival: de nem azon az áron, hogy az erdészeti politika kialakítását és az erdőkre vonatkozó határozatok hozatalát érintő felelősség szétfolyjék. Az irányítás jól használhatója az erdészeti szervezeten belül a sokoldalú — multidiszciplináris — megközelítést, különösen a végrehajtás szintjén, biztosítva azonban azt, hogy az erdészeti politika koordinált legyen.

● *Folyamatosság a hosszú távú ügyekben*

Az erdőgazdaságban számos mai döntés csak a jövőben, két vagy több generáció után érezheti hatását. A gyorsuló változások mai időszakában az erdőre, mint az igen sokoldalú és megújítható nyersanyagforrásra és az egyéb ökoszisztéma lényeges részére vonatkozóan határozottabban meg kell erősíteni a tartamosság elvét. Az erdőterületeknek más művelési ágba való átvezetését igen gondosan kell figyelni és ellenőrizni, ügyelve a társadalmi, gazdasági és kör-

nyezetvédelmi szempontokra. Az új erdők telepítésének hosszú távú megvalósítását hasonlóan meg kell érteni és tudomásul kell venni.

● *Nyilvános párbeszéd*

Politika kialakításához nyílt és folyamatos párbeszéd szükséges erdészek, erdőtulajdonosok, erdőgazdák részéről, éppúgy mint a nyilvánosság, nevezetesen a közvélemény-formálók, döntést hozók, speciálisan érdekelt csoportok és a fiatalabb generáció részéről. A cél egyaránt az, hogy az erdészek fogékonyabbá váljanak a társadalomnak az erdők használatára vonatkozó igényeivel szemben, másrészt pedig az, hogy felvilágosítsák a közönséget az erdők használatának különböző módozataiból eredő következményekre.

A fafeldolgozó iparnak be kell kapcsolódnia e párbeszédbe. Az ipar — az erdészekkel és mindazokkal összhangban, akik erdészettel és fatermékekkel foglalkoznak — rá kell mutasson a fafeldolgozás és a felhasználás pozitív környezeti vonatkozásaira — például az energiatakarékos, szigetelő, újrafelhasználható, biológiailag lebontható jellegre — továbbá némely eljárás következtében kialakult környezeti ártalmak — főleg a levegő- és vízszennyeződés, valamint a zaj formájában jelentkezők — csökkentésének lehetőségeire.

A nagyközönség és a politikai irányítás oldaláról jelentkező, megfelelően tájékozott vélemény a párbeszéd ezen részéhez megfelelő gondolatokat fog eredményezni a környezet minősége és a piac ellátását szolgáló fatermékek mennyisége és költsége közötti egyensúly elfogadható mértékéhez, továbbá olyan kapcsolódó kérdésekhez, mint amilyen az ipar területi elhelyezése, a kereskedelmi mérleg és olyan problémákhoz, hogy ezek az iparágak miként hatnak a többi ipari szektorra, az acél-, cement-, alumínium- és műanyagiparra.

● *Következtetések*

Az erdőgazdaság, feldolgozó ipar és fatereskedelem Európában képesek elégíteni a társadalom növekvő igényeit mind mennyiségi, mind minőségi vonatkozásban. Ezt az ígéretet azonban csak akkor lehet teljesíteni, ha a közélettel folyó dialógus a rendelkezésre álló legjobb információkra támaszkodik és olyan politikai irányításhoz vezet, ami biztosítja a társadalom által igényelt javak és szolgáltatások optimális kombinációját.

Annak érdekében, hogy teljesíthessék szerepüket a társadalom szolgálatában, az erdőgazdaság, fafeldolgozó ipar, és fatereskedelem igényli, hogy a közösség megértse az általuk alkalmazandó politika megvalósításának problémáit ugyanúgy, mint az irányítási szervezetnek, továbbá a megvalósításhoz elengedhetetlen pénzügyi támogatásnak a szükségességét.”

DR. MADAS ANDRÁS

A lapban megjelent tanulmányok szerzői: *Botos Géza* Erdőfelügyelőség vezetője, Debrecen; *Erdélyi György* tudományos főosztályvezető, Faipari Kutató Intézet, Budapest; *Halász Aladár* főosztályvezetőhelyettes, MÉM Erdészeti és Faipari Főosztály, Budapest; *Jérôme René* tudományos főmunkatárs, Erdészeti Tudományos Intézet, Budapest; *dr. Keresztesi Béla*, az MTA levelező tagja, főigazgató, Erdészeti Tudományos Intézet, Budapest; *dr. Madas András* nyug. miniszterhelyettes, Budapest; *dr. Sali Emil* főosztályvezető, MÉM Erdészeti és Faipari Főosztály, Budapest.